

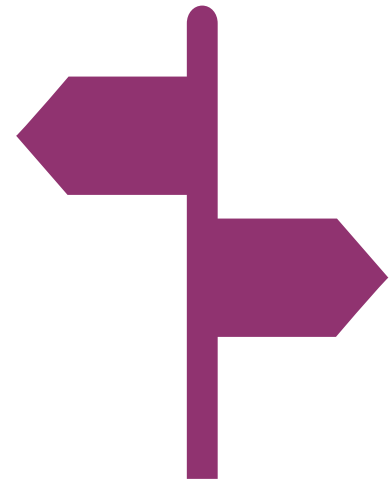
Regional planlegging og nytten av et godt planprogram

Linda Duffy, Østfold fylkeskommune

Nasjonal vannmiljøkonferanse, 27.mars 2019

Om plan og plan for plan

1. Regional planlegging, hva og hvorfor.
  - a) Samfunnsutviklerrollen
  - b) Hva sier plan- og bygningsloven?
  - c) Hva betyr det i praksis?
2. Planprogram, hva og hvorfor
  - a) Hva sier plan- og bygningsloven?
  - b) Hva betyr det i praksis?

Samfunnsutviklerrollen

Samfunnsutviklerrollen til regionalt folkevalgt nivå

NIBR-rapport 2015:17.

- 1) gi strategisk retning til samfunnsutviklingen
- 2) mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn
- 3) samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Plan- og bygningsloven 1

§ 8-1. *Regional plan*

- Regional planmyndighet skal utarbeide regionale planer for de spørsmål som er fastsatt i den regionale planstrategien.
- **Kongen kan gi pålegg om å utarbeide regional plan for bestemte virksomhetsfelt, tema eller geografiske områder og gjennom forskrift fastsette nærmere bestemmelser om innhold, organisering og om planen skal godkjennes av Kongen.**
- Som del av regional plan skal det samtidig utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.
- Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet. Behovet for rullering skal vurderes årlig.

Hva betyr det i praksis del 1

- Hvert fjerde år vedtar hver fylkeskommune en planstrategi som skal avklare hvilke utfordringer de har behov for en regional plan for å møte i løpet av de neste 4 årene. Disse regionale planene blir endelig vedtatt av fylkestinget.
- Regional vannforvaltningsplan er en plan av typen som blir omtalt i paragrafens andre avsnitt. Denne planen blir også vedtatt av fylkestingene, men må til departementet for godkjenning før den kan tre i kraft.
- Når det lages en regional plan er det krav om at det lages et handlingsprogram. Dette bør beskrive hvilke konkrete tiltak som skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføring, og hvordan kostnadene skal dekkes.
- Handlingsprogrammet skal vurderes hvert år, og rulleres ved behov.

Plan- og bygningsloven 2

§ 8-2. Virkning av regional plan

Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

Hva betyr det i praksis del 2

- Regional plan er ikke (bare) en plan for hva fylkeskommunen eller regional vannmyndighet skal gjøre. Det er en plan for den samlede offentlige innsatsen innenfor regionenes geografiske område, og hvordan og med hvilke andre aktører, akademia, næringsliv, frivillige etc. man skal samarbeide for å nå målene i planen.
- Regional plan forplikter også «oppover». All statlig planlegging og virksomhet i regionen skal legge regional plan til grunn for det de gjør.
- Regional plan legger viktige premisser for samfunnsutviklingen. Gjennom å gi retning, samordne, koordinere og mobiliserer ulike aktører til innsats.

Plan- og bygningsloven 3

§ 8-3. *Utarbeiding av regional plan*

- Ved utarbeiding av regional plan skal regional planmyndighet samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak.
- Regional planmyndighet utarbeider forslag til planprogram i samarbeid med berørte kommuner og statlige myndigheter, jf. § 4-1. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers frist. Planprogrammet fastsettes av regional planmyndighet.
- Forslag til regional plan sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers frist. Regionale planer med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, jf. § 4-2 andre ledd.

Hva betyr det i praksis del 3

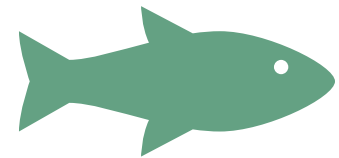
- Planen skal lages i samarbeid med andre offentlige parter og organisasjoner, i praksis alle aktører som kan bidra til at planen gjennomføres eller som kan forhindre at den blir det.
- Statlige organer og kommuner har **rett og plikt** til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak. Dvs. de **må** få mulighet til å medvirke, og de **må** bruke denne muligheten.
- Det skal lages planprogram for regionale planer. Det er regional planmyndighet som utarbeider og vedtar planprogram, også i planer initiert av kongen, og dette må igjen gjøres i samarbeid med kommuner og statlige myndigheter.
- Der planen har retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging skal inneholde en særskilt vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn.
- Forslaget til regional plan legges ut på høring med **minst** seks ukers frist.

Plan- og bygningsloven 4

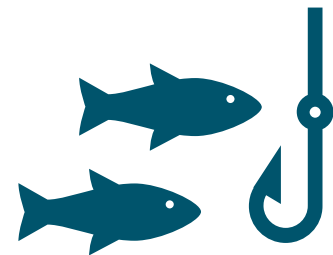
§ 8-4.Vedtak av regional plan

- Regional plan vedtas med endelig virkning av regional planmyndighet dersom saken ikke bringes inn for departementet etter bestemmelsen i andre ledd, eller annet følger av forskrift til § 8-1 andre ledd. Kommunene, fylkesmannen og berørte statlige organer skal underrettes om vedtaket. Et eksemplar av planen sendes til departementene til orientering.
- Dersom statlig organ av hensyn til nasjonale eller statlige interesser på vedkommendes ansvarsområde, eller kommune som blir direkte berørt av planen, har vesentlige innvendinger mot planens mål eller retningslinjer, kan de kreve at saken bringes inn for departementet, som kan gjøre de endringer som finnes påkrevd. Tilsvarende gjelder ved vedtak av regional planbestemmelse etter § 8-5. Etter at planen er vedtatt, har fylkeskommunen ansvar for å avklare om innvendinger står ved lag og eventuelt sende planen videre til departementet.
- Selv om saken ikke bringes inn for departementet etter foregående ledd, kan departementet, etter at regional planmyndighet er gitt høve til å uttale seg, foreta endringer i planen ut fra nasjonale interesser. Regional planmyndighet må være underrettet om at planen vil bli endret innen tre måneder etter at departementet har mottatt den.

Hva betyr det i praksis del 4

- Vanligvis gjør fylkestinget endelig vedtak i regionale planer. Dette er «nytt» etter 2009.
- Siden Regional vannforvaltningsplan er initiert av staten må den til endelig godkjenning i departementet etter vedtak i fylkestinget.
- Kommuner eller statlige aktører som er direkte berørt av planen og som har innvendinger mot planen slik den ble vedtatt av fylkestinget, kan ta dette opp med departementet, som kan gjøre endringer. Vanligvis etter en dialog mellom den berørte parten, fylkeskommunen og departementet.

Planprogram

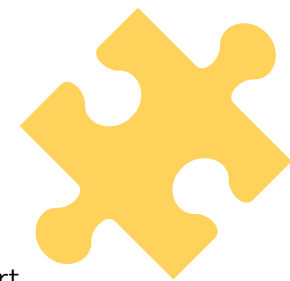
§ 4-1. Planprogram

- For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravet om planprogram for reguleringsplaner.
- Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn normalt samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.
- Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.
- Dersom planen kan få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

Hva betyr dette i praksis

- Alle regionale planer skal ha et planprogram
- Planprogrammet skal gjøre rede for:
  - formålet med planarbeidet
  - planprosessen med frister og deltakere
  - opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt
  - hvilke alternativer som vil bli vurdert
  - behovet for utredninger
- Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn ved varsling av planoppstart.
- Etter høring blir planprogrammet fastsatt av fylkestinget
- Dersom forslaget til planprogram ser ut til å legge opp til en plan som kan komme i konflikt med viktige nasjonale eller regional interesser **skal** dette framgå allerede av den uttalelsen som blir gitt til planprogrammet.

Hvorfor er det så viktig med planprogram? 1

- En plan for planen.
- Demokrati.
  - Hvem skal medvirke
  - Når kan du medvirke
  - Hvor og hvordan kan du medvirke
  - Begrunnelse for valg av aktører og form for medvirkning

Hvorfor er det så viktig med planprogram? 2

- Innretning, omfang og avgrensing
  - Hvilke utfordringer skal planen løse?
  - Hvilket område gjelder den for?
  - Skal planen ha retningslinjer for arealbruk eller planbestemmelse(r)?
  - Hva er tidshorisonten for planen?
  - Hvilke juridiske og politiske føringer ligger for innholdet?
  - Hvilke andre rammevilkår må man ta hensyn til?
  - Hvor store endringer skal gjøres fra forrige plan?
  - Hvordan skal planen utformes?

Hvorfor er det så viktig med planprogram? 3

- Kunnskapsgrunnlag
  - Hvor henter vi kunnskapen fra?
  - Hvor er det vi mangler kunnskap?
  - Hvordan skal vi innhente manglende kunnskap?

Hvorfor er det så viktig med planprogram? 4

○ Alternativvurdering

- Ikke alltid så aktuelt for denne typen planer men...
- Kan man velge en annen type plan, eller en annen type prosess?
- Kunne dette blitt løst på andre måter?
- Kan man velge andre tema eller avgrensninger?
- Er det ulike modeller eller scenarier for utvikling?

Oppsummering

- Regionale planer gir sterke føringer på samfunnsutviklingen
- Kommuner og statlige aktører har rett og plikt til å medvirke
- Store formalkrav til prosessen for å sikre demokrati og samordning
- Planprogram legger premisser for prosess og innhold og legger rammer for dialogen
- Kjenn din besøkelsestid! Det er deres plan også. Hvordan berører den dere? Hva kan dere bidra med? Hva vil dere bruke planen til?

